

KONSEP INTEGRASI ILMU NAQLI DAN AQLI DAN PERBANDINGANNYA DENGAN ISLAMISASI

Mahyuddin Hashim
Adnan Mohamed Yusof
Nurul Asiah Fasehah Muhammad
Noornajihan Ja'afar
Norakyairee Mohd. Raus

Fakulti Pengajian Quran dan Sunnah,
Universiti Sains Islam Malaysia

mahyuddin@usim.edu.my

Abstrak

Peradaban dan tamadun yang dibina pada zaman moden ini adalah berasaskan kepada pengasingan antara ilmu Naqli dan Aqli. Ia adalah kesan daripada pengaruh Barat yang memencilkan ilmu Naqli daripada menjadi rujukan dan panduan dalam kehidupan duniawi yang berasaskan akal. Implikasi kepada pengasingan ini membawa kepada pelbagai gejala sosial dan jenayah. Dalam menangani isu ini, konsep integrasi ilmu Naqli dan Aqli (iNaQ) dan Islamisasi diperkenalkan dalam sistem pendidikan negara. Justeru, kajian ini adalah untuk menerangkan konsep iNaQ dan perbandingannya dengan Islamisasi. Kajian ini mengguna pakai pendekatan kualitatif iaitu melalui kaedah analisis dokumen. Dapatan kajian ini telah menghasilkan kefahaman tentang konsep iNaQ dan perbezaannya dengan Islamisasi. Ia diharapkan dapat membangunkan sumber manusia yang seimbang dalam sistem pendidikan negara dan menghasilkan nilai kepada negara, ummah dan manusia sejagat.

Kata kunci: Integrasi; ilmu Naqli; ilmu Aqli; Islamisasi; Pendidikan.

Abstract

Civilizations built in this modern day is based on the separation between the Naqli knowledge and Aqli knowledge. It is a result from Western influence which isolates the Naqli knowledge from being a reference and as a guidance in worldly life based on reasons. The implications of this isolation lead to various social problems and crimes. In addressing this issue, the integration of Naqli and Aqli knowledge (iNaQ) and Islamization concepts were introduced in national education system. Hence, this study applies a qualitative approach by means of document analysis method. The findings of this study have achieved a higher form of understanding about the concept of iNaQ and its difference from Islamization. It is expected to develop a well-balanced human resource in national education system and generates values for the nation, ummah and mankind.

Keyword: Integration, Naqli knowledge, Aqli knowledge, Islamization, Education.

1. PENDAHULUAN

Peradaban dan tamadun yang dibina pada zaman moden ini adalah berasaskan kepada pengasingan antara ilmu Naqli dan Aqli. Ia adalah kesan daripada pengaruh Barat yang memencilkan ilmu Naqli daripada menjadi rujukan dan panduan dalam kehidupan duniawi yang berasaskan akal. Implikasi kepada pengasingan ini membawa kepada pelbagai gejala sosial dan jenayah. Berlandaskan laporan statistik jenayah di Malaysia yang diterbitkan oleh Polis Diraja Malaysia (PDRM), kadar jenayah meningkat secara drastik dari 66 ribu kes pada tahun 1990 hingga 182 ribu kes pada tahun 2000. Tambahan pula, terdapat lebih kurang 210 ribu kes jenayah telah berlaku di sepanjang tahun 2009. Dengan kata lain, terdapat lebih kurang 575 kes jenayah berlaku di Malaysia bagi setiap hari atau lebih kurang 24 kes jenayah bagi setiap satu jam (Tang & Sezali, 2015).

Article Progress

Received: 24 October 2018

Revised: 22 November 2018

Accepted: 29 November 2018

Dalam menangani isu ini, konsep integrasi ilmu Naqli dan Aqli (iNaQ) dan Islamisasi diperkenalkan dalam sistem pendidikan negara. Justeru, kajian ini adalah untuk menerangkan konsep iNaQ dan perbandingannya dengan Islamisasi.

1.1 Definisi integrasi ilmu Naqli dan Aqli:

Definisi Integrasi ilmu Naqli dan Aqli adalah sebagaimana berikut:

- **Integrasi:** Menurut Kamus Dewan Edisi 4, makna 'integrasi' ialah proses mengharmonikan (Dewan Bahasa dan Perpustakaan, 2005). Dalam konteks integrasi ilmu Naqli dan Aqli, ia adalah proses harmoni, gabungan dan paduan antara kedua ilmu tersebut .
- **Ilmu:** Makna ilmu mengikut Kamus Dewan Edisi 4, ialah pengetahuan dlm perkara dunia, akhirat, zahir, batin, dan lain-lain. Berdasarkan makna ini, ilmu dan pengetahuan adalah sama (Dewan Bahasa dan Perpustakaan, 2005).
- **Ilmu Naqli:** Ilmu Naqli ialah ilmu bersumberkan al-Quran dan as-Sunnah seperti akidah, tafsir dan hadis (USIM, 2017).
- **Ilmu Aqli:** Ilmu Aqli ialah ilmu bersumberkan olahan akal manusia seperti falsafah, pengurusan, sains fizik, kimia dan kejuruteraan (USIM, 2017).

Justeru, integrasi ilmu Naqli dan Aqli ialah penjana ilmu baharu Islami melalui proses paduan antara ilmu bersumberkan wahyu dengan ilmu berasaskan akal yang dilihat terpisah akibat fahaman Sekularisme (Mahyuddin et al., 2018).

1.2 Sejarah hubungan antara ilmu Naqli dan Aqli:

Islam adalah agama yang lengkap yang mencakupi dalam perkara kehidupan duniawi dan ukhrawi. Para nabi dan rasul yang diutuskan oleh Allah s.w.t. khususnya Nabi Muhammad s.a.w membawa ajaran yang holistik yang menggabungkan antara ilmu Naqli dan Aqli. Umpamanya Rasulullah s.a.w menunjukkan contoh dan ikutan dalam komunikasi, perniagaan, pentadbiran negara dan lain-lain berlandaskan wahyu Ilahi.

1.2.1 Baitul Hikmah di zaman Kerajaan Abbasiyyah:

Kesepaduan antara ilmu Naqli dan Aqli dapat dilihat khususnya pada zaman Kerajaan Abbasiyyah. Ketika di bawah pemerintahan Khalifah Harun al-Rashid dan penggantinya al-Ma'mun, ilmu Aqli yang berada di bawah naungan ilmu Naqli telah berkembang pesat apabila tertubuhnya Baitul Hikmah. Baitul Hikmah berfungsi sebagai pusat ilmu dan perpustakaan. Di situ para sarjana sering berkumpul untuk menterjemah dan berdiskusi masalah ilmiah dan saintifik (A.I. Sholihin, 2013).

Hasil daripada kesepaduan antara ilmu Naqli dan Aqli, umat Islam mengecapi zaman kegemilangannya yang hebat sehingga melangkau jauh ke era lain. Ia dapat dilihat melalui tokoh-tokoh yang wujud dalam pelbagai bidang ilmu umpamanya:

- **Falsafah** - Ibn Bajjah, Ibn Rusyd, Ibn Tufail, Ibn Sina dan lain-lain.
- **Sejarah dan sosiologi** - At-Tobari, al-Masu'udi, Ibn Khaldun, Ibn Hayyan al-Qurtubi, ar-Razi, Ibn al-Khatib, al-Athir dan lain-lain. Ibn Khaldun adalah pengasas kepada ilmu Sosiologi.
- **Geografi pelayaran** - Ar-Razi, Abu Ubaid al-Bakri, al-Idrisi, Ibn Jubir, Ibn Batuta dan lain-lain. Al-Idrisi adalah orang yang pertama yang membina peta 'globe' yang kini masih tersimpan di Muzium Berlin.
- **Astronomi** - Saad bin Arib, Abbas bin Furnas.
- **Kejuruteraan** - Maslamah bin Abdullah al-A'rif, Ibn Haitham dan Muhammad al-Baghdadi
- **Matematik** - Al-Hasan bin al-Haitham, Ibn Sina, al-Khawarizmi dan Ibn al-Banna'.

- **Fizik** - Ibn Haitham.
- **Kimia moden** - Ar-Razi dan Ibn Jabir adalah pengasas kepada ilmu ini.
- **Perubatan** - Az-Zahrawi, Ibn al-Khatib, Abu Bakar ar-Razi dan Ibn Sina.

Umat Islam juga mempunyai tokoh-tokoh yang terkenal dalam bidang perindustrian, pertanian, farmasi, bahasa, kesusteraan dan lain-lain (Ulwan, t.t).

1.2.2 Pengasingan ilmu Naqli dan Aqli bermula di Barat:

Berdasarkan sejarah, pengasingan antara ilmu Naqli dan Aqli bermula di negara Barat apabila ilmu Aqli ditolak oleh pihak gereja. Penolakan ini membawa kepada pertembungan di antara ilmu Naqli Kristian dengan ilmu Aqli (Al-Qaradhawi, 1992).

Sejarah pertembungan ini berlaku apabila golongan paderi menganggap bahawa diri mereka berada pada kedudukan yang teratas dalam hirarki masyarakat. Mereka menguasai semua dan tidak ada sesiapa yang lebih tinggi daripada mereka. Tidak ada sesiapa pun yang boleh menghakimi mereka kerana mereka sahaja yang boleh menghakimi orang ramai, tidak sebaliknya (Fauzi N.M, 2016 & Ulwan, t.t).

Pope Gregory XII berkata: "Gereja mempunyai kekuasaan ke atas seluruh alam yang diberikan oleh Tuhan secara langsung. Gereja telah menganugerahkan kekuasaan tersebut kepada para raja dan pemerintah di muka bumi. Pope mempunyai kedudukan yang tiada bandingannya di dunia ini. Dia yang melantik biskop dan memecatnya. Dia juga mempunyai hak untuk memecat raja kerana dia adalah ketua mereka yang tidak ditanya tentang apa yang dia lakukan" (Ulwan, t.t).

Pada zaman Pope Lancet III, beliau telah mengisytiharkan kemarahannya kepada raja John, Raja England dan kemudian mengisytiharkan perang Salib ke atas England. Beliau telah meminta Raja Perancis, Philip August untuk menyerang England. Raja England akhirnya terpaksa meminta maaf kepada Pope dan Pope telah memaafkannya. Raja England telah memberikan hadiah sebagai tanda tunduk kepada Pope dan bersumpah memberikan ketaatan kepadanya (Ulwan, t.t).

Dakwaan Gereja bahawa ia mempunyai kekuasaan ke atas seluruh alam dan menganugerahkan kekuasaan tersebut kepada para raja serta boleh memecatnya menunjukkan bahawa gereja menguasai masyarakat Barat ketika zaman kegelapan. Ia menjadi faktor kepada kemunduran kerana gereja menggunakan kuasa mereka untuk menolak ilmu Aqli.

1.2.3 Barat berada dalam zaman kegelapan di bawah kekuasaan gereja:

Di bawah kekuasaan dan pengaruh gereja, Barat berada dalam zaman kegelapan dan kemunduran. Kejahilan menguasai negara barat pada waktu tersebut walaupun negara Islam pada masa yang sama telah berjaya membina tamadunnya yang hebat.

Stanley Lane Poole (2012) dalam bukunya *The Story of The Moors in Spain* berkata: "Eropah yang tidak tahu membaca dan menulis kaya dengan kejahilan dan kelemahan. Ada pun Andalus membawa kepimpinan ilmu dan bendera pengetahuan di dunia."

Orientalis Belanda, Dozy berkata: "Di setiap tempat di Andalus tidak ada orang yang tidak tahu membaca dan menulis. Ada pun di Eropah, tidak ada orang yang tahu membaca dan menulis sebagai pengetahuan awal kecuali lapisan atasan paderi-paderi" (Ulwan, t.t).

Ibrahim bin Yaakub Al-Israeli At-Tortusi, pengembara Andalus yang hidup pada kurun ke 4 Hijriah menceritakan tentang kaum yang tinggal di Utara Sepanyol bahawa mereka penduduk yang rendah akhlaknya, mereka tidak membasuh dan mandi dalam setahun kecuali sekali atau dua kali

sahaja dengan air yang bersih. Mereka tidak membasuh pakaian mereka semenjak ia dipakai sehinggalah ia koyak. Mereka mendakwa bahawa kekotoran daripada peluh mereka memberi kesihatan kepada tubuh mereka" (Ulwan, t.t).

Gustave Le Bon (2013) dalam bukunya *La Civilisation des Arabes*: "Pusat-pusat pengetahuan di Barat adalah menara-menara yang didiami oleh kucing-kucing liar yang berbangga bahawa mereka tidak tahu membaca."

Victor Robinson pula ketika membuat perbandingan antara Tamadun Islam di Andalus dengan keadaan di Eropah berkata: "Eropah berada dalam kegelapan malam selepas terbenamnya matahari tetapi Cordova telah disinari dengan cahaya-cahaya lampu. Eropah kotor tetapi Cordova dibina dengan seribu bilik mandi. Eropah diselubungi dengan kutu tetapi penduduk Cordova adalah lambang kebersihan. Eropah tenggelam dalam becak tetapi Cordova jalan-jalannya berturap ... Golongan bangsawan Eropah tidak mampu menandatangani nama-nama mereka kerana tidak bersekolah tetapi kanak-kanak Arab Cordova pergi ke sekolah" (Ulwan, t.t).

1.2.4 Pemindahan ilmu Aqli Islam ke Barat:

Kemajuan yang dinikmati oleh negara-negara Islam hasil integrasi ilmu Naqli dan Aqli telah menyebabkan Barat yang dilanda dengan kejahilan dan kemunduran membuka mata. Mereka mencedok dan mempelajari peradaban dan tamadun yang di bina di negara-negara Islam khususnya Seville, Cordova, Granada, Andalus, Sicily, Baghdad dan lain-lain. Mereka melarikan diri daripada kongkongan gereja untuk belajar di negara-negara Islam (Ulwan, t.t & A.Y. Al-Hasan, 2006).

Doiber, pensyarah di Universiti New York berkata: "Apabila Khilafah Islam berpindah kepada Khalifah al-Makmun pada tahun 813M, Baghdad telah menjadi ibu negara ilmu yang terbesar di dunia. Khalifah telah mengumpulkan kitab-kitab yang tidak terkira banyaknya ... Universiti-universiti Islam adalah terbuka untuk pelajar-pelajar daripada Eropah yang telah melarikan diri daripada negara-negara mereka untuk menuntut ilmu" (Ulwan, t.t).

Sedillot berkata: "Orang Islam pada zaman kurun pertengahan pakar dalam bidang Sains, Falsafah dan Seni. Mereka telah menyebarkannya di mana sahaja mereka letakkan kaki-kaki mereka. Ilmu-ilmu tersebut telah mengalir ke Eropah. Mereka adalah sebab kepada pembangunan dan kemajuan tamadun Eropah" (Ulwan, t.t).

Pemindahan ilmu Aqli daripada negara Islam ke Barat telah menyebabkan mereka mula mengembangkan ilmu tersebut di sana. Kajian dan penyelidikan dilakukan untuk menjana ilmu-ilmu baharu.

1.2.5 Pertembungan Gereja dengan ilmuan Sains:

Pemindahan ilmu Aqli daripada negara Islam ke negara Barat telah menimbulkan pertembungan antara gereja dengan ilmuan Sains dan reformis agama. Pertembungan ini berlaku kerana golongan gereja yang berpegang kepada ilmu Naqli Kristian tidak dapat menerima ilmu Aqli yang dianggap bercanggah dengan pegangan mereka apatah lagi ia diambil daripada orang Islam (Ulwan, t.t & Fauzi N.M, 2016).

Akibat daripada pertembungan antara gereja dengan ilmuan Sains dan reformis agama ini, gereja telah menjatuhkan hukuman penjara atau hukuman mati bahkan membakar hidup-hidup mereka yang dikatakan terkeluar daripada ajaran gereja atau pun mendatangkan pandangan ilmiah yang pada pandangan gereja berlawanan dengan ajaran Injil (Ulwan, t.t & Fauzi N.M, 2016).

Pertembungan antara gereja dengan ilmu Aqli di Barat dapat dilihat melalui penolakan gereja terhadap teori Copernicus. Teori ini dikemukakan oleh Nicolous Copernicus (19 Feb 1473-24 Mei 1543) kepada masyarakat Kristian di Eropah yang menyatakan bahawa bumi dan planet lain mengelilingi matahari. Kenyataannya ini berlawanan dengan dakwaan pihak gereja yang mengatakan bahawa bumi menjadi titik pusat cakerawala. Semua benda yang bertebaran di angkasa mengelilingi bumi (J.W. Draper, 1875 & Fauzi N.M, 2016). George Saliba (1984) menyatakan bahawa teori Copernicus ini dipengaruhi oleh Astronomi Arab.

Gereja telah membakar hidup-hidup para ilmuan seumpama Jan Hus, Jerome of Prague, Joan of Arc, Giordano Bruno dan ratusan yang lain lagi. Gereja juga telah menjatuhkan hukuman penjara kepada Abelard, Roger Bacon, Galileo dan ratusan yang lain. Ada antara mereka yang dibuang negeri dan dibakar mayat mereka selepas mati (Ulwan, t.t.).

Galileo Galilei dipenjara kerana menyokong teori Copernicus bahawa matahari adalah pusat alam semesta, bukan bumi sebagaimana dakwaan gereja. Bapa Tommaso Caccini (1574-1648) mengutuk pendapat-pendapat Galileo terhadap pergerakan Bumi dan menganggap pendapatnya sebagai bidaah yang berbahaya dan hampir menyeleweng. Pada tahun 1632, beliau telah dijatuhkan hukuman pengutukan dan dipaksa bersumpah akan meninggalkan fahaman yang dianggap menyeleweng tersebut. Beliau dikurung di Siena atas kesalahannya itu (J.W. Draper, 1875, An-Nadawi, 1965 & Fauzi N.M, 2016).

Roger Bacon (1214 – 1294) juga telah dipenjara ketika hidupnya akibat pertembungan antara gereja dengan ilmu Aqli di Barat. Beliau telah menulis buku Opus Majus (Kerja Besar), Opus Minus (Kerja Kecil), dan Opus Tertium (Kerja Ketiga) secara rahsia kerana terikat dengan larangan undang-undang menerbitkan buku dan risalah tanpa kebenaran. Beliau dipercayai telah dipenjarakan kerana pandangan-pandangan beliau berkenaan doktrin ilmu Astrology. Tidak diketahui berapa lama tempoh dia dipenjarakan (Baynes, 1878).

Antara mangsa pertembungan juga ialah Giordano Bruno (1548 –1600). Pope Clement VIII telah menjatuhkan hukuman bakar sehingga mati terhadap beliau kerana dianggap berpegang kepada ajaran yang terpesong daripada Gereja. Antara sebab beliau dijatuhkan hukuman tersebut kerana menyokong teori Copernicus dalam ilmu Cosmology yang mempercayai bahawa matahari adalah pusat alam cakerawala (J.W. Draper, 1875, An-Nadawi, 1965 & Fauzi N.M, 2016).

Sebahagian ahli sejarah telah menganggarkan bilangan korban hasil pertembungan ini semenjak kurun ke 13 hingga akhir kurun ke 18 tidak kurang daripada 9 juta orang. Gereja bukan sahaja mengambil tindakan kepada ilmuan dan ahli sains ini, bahkan mereka membakar buku-buku mereka supaya orang ramai tidak boleh merujuknya (An-Nadawi, 1965 & Ulwan, t.t.).

1.2.6 Pertembungan membawa pengasingan antara ilmu Naqli dan Aqli:

Pertembungan ini akhirnya membawa kepada masyarakat Barat bangkit dan menolak golongan gereja sehingga mengasingkan antara ilmu Naqli Kristian dengan ilmu Aqli sehingga terhasilnya fahaman Sekularisme. Mereka membina tamadun dengan menolak nilai ketuhanan dan berpegang kepada nilai kebendaan semata-mata (An-Nadawi, 1965, Al-Attas, 2000, N. A. Fasehah. 2015).

Fahaman Sekularisme mengikut Kamus Dewan edisi keempat ialah faham (doktrin, pendirian dsb.) yg menolak nilai-nilai keagamaan dlm kehidupan sosial manusia (Dewan Bahasa dan Perpustakaan, 2005). *Encyclopedia Britannica* pula mentakrifkannya sebagai suatu gerakan sosial yang bertujuan memalingkan manusia daripada mementingkan persoalan akhirat kepada mementingkan kehidupan duniawi semata-mata. Kecenderungan tersebut telah berkembang

sepanjang sejarah moden kepada sebuah fahaman sekularisme sebagai gerakan yang menolak agama dan ajaran Kristian.

Mengikut Dr. Yusuf al-Qaradhawi (1992) dalam bukunya *Al-Islam wal Ilmaniyyah*, Sekularisme ialah tiada agama (اللا دينية). Tiada agama di sini menurut beliau bukan bermaksud lawan kepada akhirat tetapi ia bermakna lebih khusus iaitu perkara yang tidak ada hubungan dengan agama. Justeru, fahaman Sekularisme adalah fahaman yang menganggap bahawa perkara duniawi tidak mempunyai hubungan dengan agama.

Berdasarkan takrifan di atas, jelas bahawa fahaman Sekularisme menolak agama yang bersumberkan ilmu wahyu dalam kehidupan duniawi yang bersumberkan akal. Fahaman ini telah mengasingkan antara kedua-dua ilmu tersebut. Ilmu berasaskan wahyu telah dipencilkan daripada menjadi rujukan dan panduan dalam kehidupan duniawi yang berasaskan akal.

Justeru, walaupun negara Barat sangat maju melalui ilmu Aqli sebagaimana yang dilihat pada hari ini tetapi kemajuan itu daripada sudut luarannya sahaja, kosong daripada sudut dalamnya. Ia tidak ada nilai ketuhanan dan maknawi insani. Ia telah membawa kehancuran kepada manusia. Kehancuran tersebut boleh dilihat sebagaimana yang berlaku kepada Soviet Union yang berpegang kepada ideologi Komunisme dan Sosialisme, ideologi yang berasaskan kepada ilmu Aqli semata-mata. Barat juga sedang menuju kehancuran melalui ideologi Kapitalisme dan mereka hari ini sedaya upaya cuba untuk mempertahankannya agar tidak terus runtuh.

Perkara ini diakui sendiri oleh pengkaji Barat seperti Naomi dan Erik (2014) dalam buku mereka, *The Collapse of Western Civilization*:

Our historian concludes that a second Dark Age had fallen on Western civilization, in which denial and self-deception, rooted in an ideological fixation on “free” markets, disabled the world’s powerful nations in the face of tragedy.

Walaupun demikian, sebahagian orang Islam masih terpengaruh dengan Barat untuk membina tamadun mereka dengan mengasingkan antara ilmu Naqli dan Aqli. Mereka telah memenjarakan agama Islam dalam masjid sebagaimana Barat memenjarakan agama Kristian dalam gereja. Mereka menjadikan akidah hanya sebagai kepercayaan individu yang tidak boleh mempengaruhi kehidupan seharian. Mereka lupa bahawa umat Islam terdahulu telah meninggalkan legasi kemajuan dan tamadunnya yang hebat dengan mengintegrasikan antara dua ilmu tersebut. Agama Islam telah dijadikan rujukan dalam kehidupan kerana ilmu Naqli Islam adalah mesra ilmu Aqli, tidak sebagaimana agama Kristian yang dipengaruhi gereja (Al-Qaradhawi, 1992 & Al-Attas, 2000).

2. METODOLOGI

Kajian ini mengguna pakai pendekatan kualitatif, iaitu menggunakan kaedah analisis dokumen (Thompson, 2002). Sampel yang digunakan ialah Buku *Maza Khasiral ‘aalam fi inhitotil Muslimin* (An-Nadawi, 1965), *Al-Islam wa al-‘Ilmaniyyah: Wajhan liwajhin* (Al-Qaradhawi, 1992) dan buku IUM Policies & Guidelines on Islamisation (CENTRIS, 2013).

Buku *Maza Khasiral ‘aalam fi inhitotil Muslimin* (An-Nadawi, 1965) membicarakan tentang zaman sebelum kedatangan Islam, zaman Islam, zaman Eropah dan zaman kebangkitan alam islami. Buku *Al-Islam wa al-‘Ilmaniyyah: Wajhan liwajhin* (Al-Qaradhawi, 1992) pula merupakan tulisan yang melihat secara khusus kepada fahaman Sekularisme dan kesannya. Selain itu ia memaparkan pertentangan di antara Islam dan fahaman Sekularisme. buku IUM Policies & Guidelines on Islamisation (CENTRIS, 2013) mengungkapkan tentang Islamisasi dan kaitannya dengan *Islamicisation*.

Ketiga-tiga buku ini dipilih sebagai sampel kajian bagi memahami konsep integrasi ilmu Naqli dan Aqli dan perbandingannya dengan Islamisasi. Ia juga bertujuan untuk melihat sejauh mana pertentangan Sekularisme dengan Islam serta kesannya terhadap masyarakat.

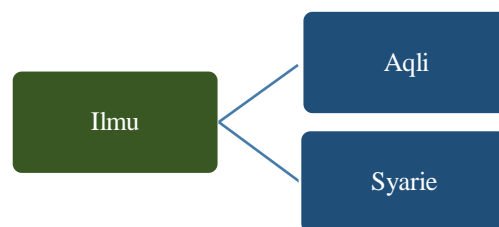
3. HASIL DAN PERBINCANGAN

Kerangka konsep integrasi ilmu Naqli dan Aqli dalam pembinaan peradaban Islam adalah berdasarkan pandangan Imam Ghazali (2014) dalam kitab Ihya' Ulumuddin. Beliau berkata:

"الداعي إلى محض التقليد مع عزل العقل الكلية جاهل، والمكتفي بمجرد العقل عن أنوار القرآن والسنة مغرور. فإياك أن تكون من أحد الفريقين، وكن جامعا بين الأصلين."

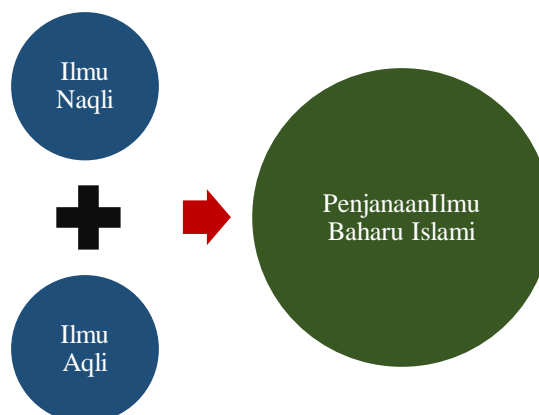
"Seseorang yang menyeru kepada taklid semata-mata dengan **mengasingkan akal** (ilmu Aqli) secara keseluruhan adalah seorang yang jahil. Seseorang yang **berpada dengan akal (ilmu Aqli)** semata-mata pula **tanpa cahaya al-Quran dan as-Sunnah (ilmu Naqli)** adalah seorang yang tertipu. Berhati-hatilah daripada menjadi salah satu daripadanya. Jadilah kamu orang yang **mengintegrasikan** di antara dua perkara tersebut."

Imam Ghazali (2014) telah membahagikan ilmu kepada Aqli dan Syarie.

Rajah 1: Klasifikasi ilmu Imam Ghazali

Klasifikasi ilmu Imam Ghazali di atas diadaptasi bagi membentuk kerangka konsep integrasi Ilmu Naqli dan Aqli sebagaimana di bawah:

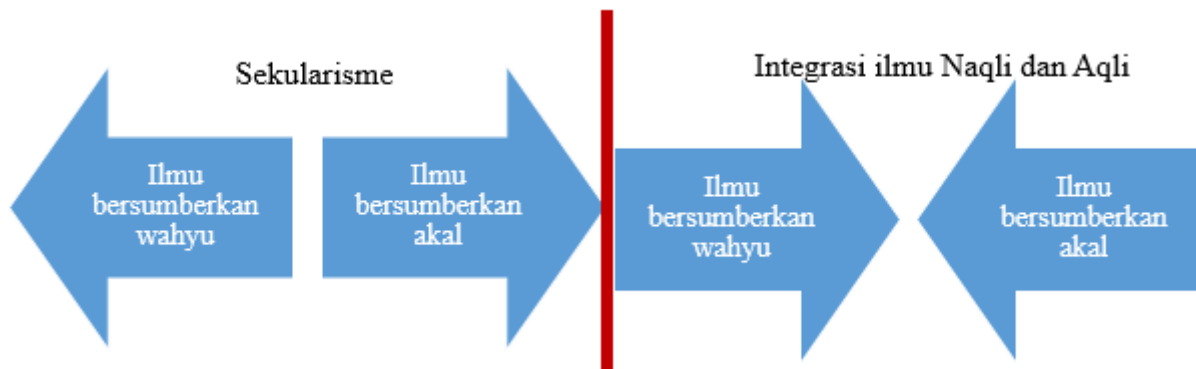

Rajah 2: Kerangka konsep integrasi ilmu Naqli dan Aqli

Konsep integrasi ilmu Naqli dan Aqli solusi kesilapan Sekularisme:

Konsep integrasi ilmu Naqli dan Aqli adalah untuk menggabungkan antara ilmu bersumberkan wahyu dengan ilmu bersumberkan akal yang dilihat terpisah oleh fahaman Sekularisme. Ia merupakan solusi dan penyelesaian kepada pemisahan dan pengasingan antara kedua ilmu tersebut oleh fahaman Sekularisme.

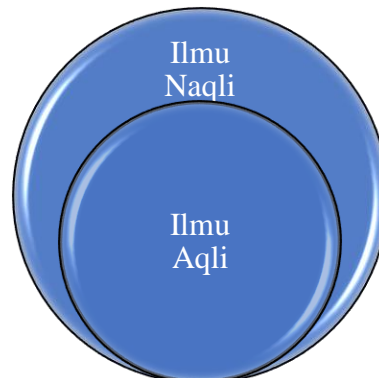
Tuntasnya, pemahaman terhadap konsep integrasi, maksud ilmu Naqli dan ilmu Aqli mesti bertitik tolak daripada kesedaran untuk menggabungkan antara kedua-dua ilmu tersebut yang dilihat terpisah oleh Barat dan golongan Sekular bahkan sebahagian umat Islam.

Rajah 3: Integrasi ilmu Naqli dan Aqli solusi penyelesaian kesilapan Sekularisme

Tidak ada dikotomi antara ilmu Naqli dan Aqli dalam Islam:

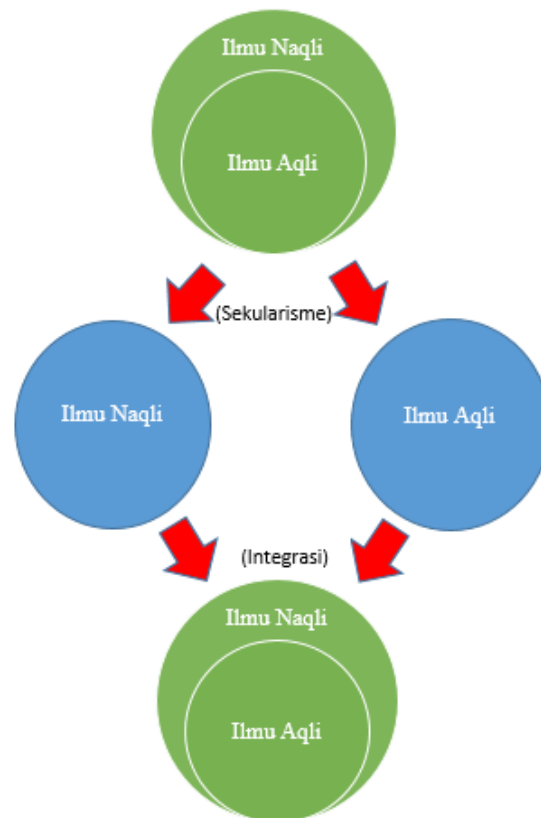
Walaupun perkataan 'integrasi' membawa maksud proses menggabung dan mengharmonikan antara ilmu Naqli dan Aqli yang terpisah, ia bukan bertujuan untuk mengiktiraf dan mengakui berlakunya pemisahan dan dikotomi antara dua ilmu tersebut dalam Islam. Secara teorinya, kedua-dua ilmu tersebut adalah satu kerana dalam ilmu Naqli terdapat ilmu Aqli dan ilmu Aqli pula adalah berakar daripada ilmu Naqli. Tidak ada pertembungan dan dikotomi di antara kedua-duanya (An-Nadawi, 1965 & Al-Qaradhawi, 1992).

Rajah 4: Secara teori tiada dikotomi Ilmu dalam Islam

Justeru, maksud 'integrasi' di sini ialah untuk membetulkan fahaman Sekularisme yang menjadi pegangan masyarakat kini yang memisahkan antara ilmu Naqli dan Aqli. Ia adalah proses untuk menggabung dan mengharmonikan semula kedua-dua ilmu tersebut sehingga difahami bahawa kedua-dua ilmu itu adalah satu, tidak terpisah (An-Nadawi, 1965 & Al-Qaradhawi, 1992).

Rajah 5: Proses integrasi ilmu Naqli dan Aqli

Dikotomi ilmu yang berlaku ini boleh dilihat contohnya melalui kajian dan penyelidikan yang dibuat oleh ahli sains kini. Mereka melakukan kajian dan penyelidikan dalam keadaan bergantung kepada akal semata-mata tanpa merujuk kepada ilmu Naqli. Ini kerana mereka menganggap ilmu Naqli tidak mempunyai hubungan dengan kajian mereka. Kesannya terdapat kajian-kajian yang menghasilkan penemuan-penemuan yang terkeluar daripada batas agama dan *maqasid syar'iyah* seperti teori Darwin, teori-teori dalam sistem Kapitalisme, Sosialisme dan lain-lain (An-Nadawi, 1965 & Al-Qaradhawi, 1992).

Begitu juga kita lihat dalam masyarakat hari ini yang memisahkan antara pendidikan aliran agama dengan pendidikan aliran akademik (sekular) sehingga tertubuhnya sekolah-sekolah yang mengasingkan antara kedua-dua aliran tersebut. Selain itu, mata pelajaran pendidikan Islam dilihat dari perspektif yang begitu sempit serta tiada kepentingannya untuk disepadukan dalam mata pelajaran yang lain (Zetty, 2016).

Kesimpulannya, secara teorinya tidak dinafikan bahawa tidak ada pengasingan dan dikotomi antara ilmu Naqli dan Aqli tetapi realitinya hari ini berlakunya pengasingan antara kedua ilmu tersebut akibat fahaman Sekularisme yang berakar dalam masyarakat. Justeru, konsep integrasi Ilmu Naqli dan Aqli ini adalah sebagai solusi terhadap pengasingan tersebut bagi menghapuskan dikotomi antara kedua-dua ilmu ini. Konsep ini ditampilkan dalam sistem pendidikan sebagai usaha dan agenda menyelesaikan masalah ummah sehingga berlakunya pelbagai gejala dan keruntuhan dalam sistem hidup manusia.

Perbezaan antara integrasi ilmu Naqli dan Aqli dengan Islamisasi:

Bagi memahami perbezaan antara Integrasi Ilmu Naqli dan Aqli dengan Islamisasi, adalah sangat penting untuk kita memahami terlebih dahulu maksud Islamisasi. Terdapat keterangan yang jelas dalam buku IIUM Policies & Guidelines on Islamisation (CENTRIS, 2013) berkenaan dengan Islamisasi dan kaitannya dengan *Islamicisation* sebagaimana berikut:

Although the phrase "Islamisation of human knowledge" is in the Constitution, it does not exclude the use of another word, "Islamicisation" to refer to the same mission. The word "Islamicisation" is derived from the adjective "Islamic" while the word "Islamisation" is derived from the verb "Islamise". To "Islamicise" is to make something "Islamic" which means, among others, to be in accordance, in harmony or agreeable with the values and norms of Islam, even if it is the product or the practice of non-Muslim people, cultures, societies, systems or civilisations.

The verb "to Islamise" originally implies "to convert to Islam", hence "Islamisation" used to refer to the process of conversion to Islam. It is not surprising that some people perceive "Islamisation of human knowledge" as a process of conversion of human knowledge to Islam. While the phrase "Islamicisation of human knowledge" may be understood to be similar to "Islamisation of human knowledge", it has connotation of inclusivity from the adjective "Islamic" which has a variety of meanings, one of which is the readiness and the openness to recognise, to acknowledge, to adopt or to accept anything produced, practised by or originating from non-Muslim traditions, cultures, societies, systems or institutions which is considered to be in harmony with or not opposed to the worldview, principles, values and norms of Islam.

Hence the phrase "Islamicisation of human knowledge" has cropped up in I.I.U.M in the last several years to convey that sense of inclusivity. One may therefore use it in preference to the terminology used in the Constitution without making any judgement as to which one is "right" or "wrong". No dogmatic assertion is implied in the usage of either of two terms. Therefore, in this document, the word "Islamicisation" is also used side by side with "Islamisation". It should also be made clear that neither "Islamisation" nor "Islamicisation" implies the desire to convert non-Muslims to Islam or to impose the beliefs, worldview, systems, perspectives, values and norms of Islam upon non-Muslims. The terminology emphasises the necessity of Muslims to live, work and act in accordance with the Aqidah (creed), the Shariah (Divine Way) and Akhlaq (ethics) of Islam, to achieve the goals of "al-hasanah fi al-dunya (wellbeing in this world) and "al-hasanah fi al-Akhirah" (wellbeing in the Hereafter).

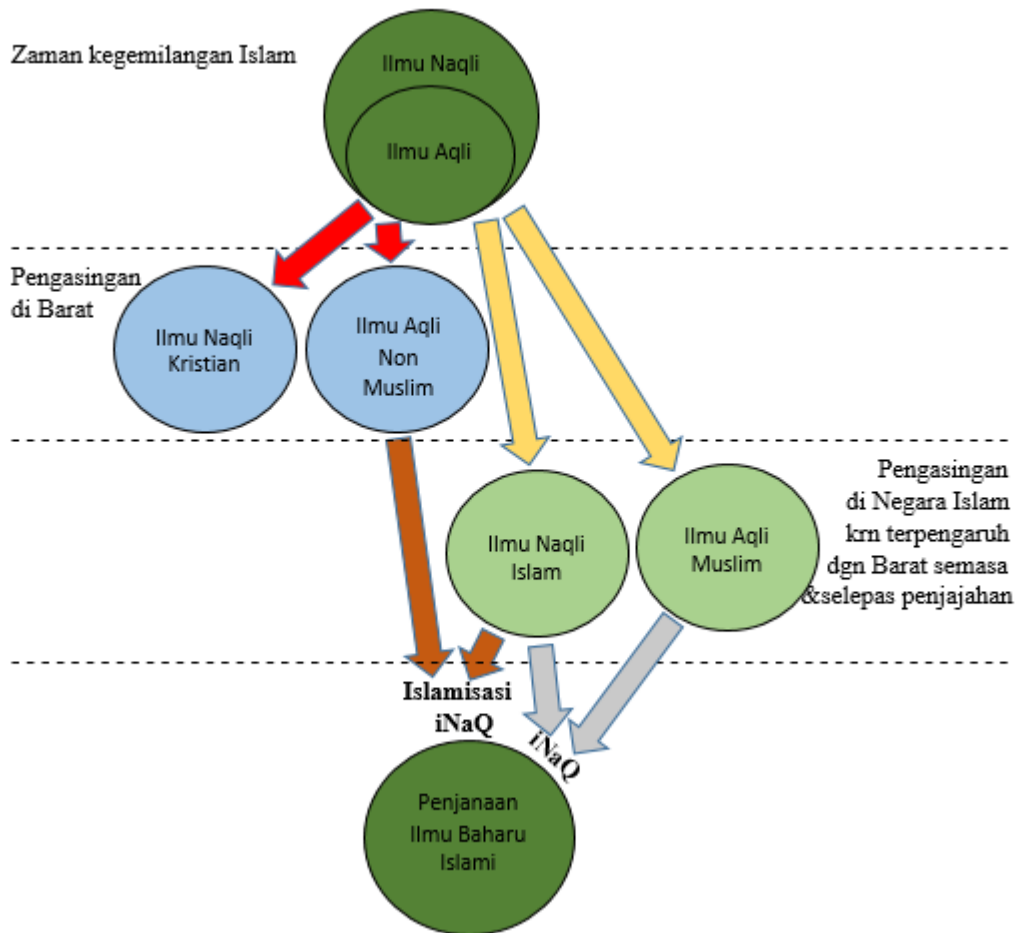
Berdasarkan keterangan di atas, jelas bahawa Islamisasi berkait dengan apa yang dihasilkan oleh atau berasal daripada orang bukan Islam. Ia boleh diterima selepas disaring agar selari dengan Islam (CENTRIS, 2013). Contohnya sistem demokrasi, walaupun ia datang daripada Barat iaitu daripada orang bukan Islam, ia diterima dan boleh diamalkan di kalangan orang Islam kerana ia tidak bercanggah dengan *worldview*, prinsip, nilai dan norma-norma Islam.

Ada pun Integrasi ilmu Naqli dan Aqli, ia tidak tertumpu kepada orang bukan Islam sahaja bahkan juga daripada orang Islam. Setiap perkara yang terhasil daripada akal yang selari dengan Islam sama ada daripada orang Islam atau bukan Islam akan diintegrasikan dengan ilmu Naqli sehingga ia menjadi ilmu baharu Islami. Ia berteraskan kepada sumber dan metodologi ilmu yang selari dengan kerangka ajaran Islam (Mahyuddin et al., 2018).

Contohnya ilmu Sosiologi yang diasaskan oleh Ibn Khaldun adalah ilmu hasil pemikiran akal dan selari dengan Islam. Begitu juga ilmu kewangan Islam yang terhasil daripada kajian akal terhadap Quran dan Hadis. Walaupun ilmu-ilmu ini bukan lahir daripada Barat atau daripada orang bukan Islam, ia tidak terkeluar daripada tujahan integrasi Ilmu Naqli dan Aqli.

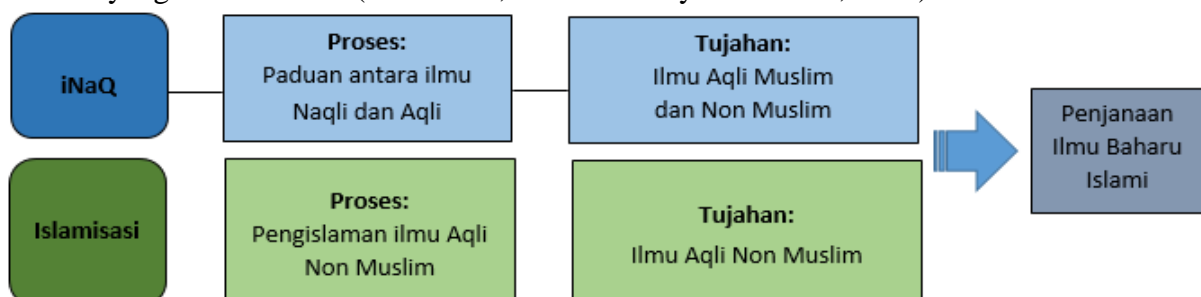
Jika dilihat daripada aspek sejarah pula sebagaimana yang telah diterangkan sebelum ini, pertembungan yang berlaku di antara gereja dengan ilmuan Sains di Barat telah menyebabkan pengasingan antara ilmu Naqli Kristian dengan ilmu Aqli. Apabila Barat berjaya membina kemajuan dan tamadunnya berdasarkan pengasingan tersebut, mereka telah menjajah negara-negara Islam. Kesan daripada penjajahan ini, Orang Islam mula kagum dan terpengaruh dengan tamadun Barat sehingga mereka meniru Barat dalam mengasingkan antara ilmu Naqli dan Aqli.

Selepas masa berlalu, umat Islam mula sedar bahawa pengasingan antara ilmu Naqli dan Aqli tidak memberikan kebaikan kepada mereka. Oleh itu usaha telah dilakukan untuk mengislamkan ilmu Aqli Barat melalui proses Islamisasi bagi menjana ilmu baharu Islami. Melalui proses ini, ilmu Aqli Barat disaring, disesuaikan dan diguna pakai mana-mana prinsip, nilai dan kerangka yang tidak bercanggah dengan Islam dan kemudiannya digabungkan dengan ilmu Naqli Islam. Ini menunjukkan bahawa proses Islamisasi juga mempunyai unsur integrasi ilmu Naqli dan Aqli ((CENTRIS, 2013 & Mahyuddin et al., 2018).

Rajah 6: Perbezaan antara iNaQ dengan Islamisasi berdasarkan sejarah

Justeru, iNaQ dan Islamisasi berkongsi matlamat dan tujuan yang sama bagi menjana ilmu baharu Islami. Walaubagaimana pun terdapat perbezaan antara keduanya iaitu iNaQ adalah proses menggabungkan ilmu manakala Islamisasi pula adalah proses mengislamkan ilmu. Berdasarkan kepada perbezaan ini, ia membawa kepada perbezaan aspek tujuan kedua-duanya iaitu iNaQ memberi tumpuan kepada ilmu Aqli orang Islam dan bukan Islam manakala Islamisasi memberi tumpuan kepada ilmu Aqli orang bukan Islam. Ia bermaksud iNaQ lebih umum berbanding Islamisasi yang lebih khusus. (CENTRIS, 2013 & Mahyuddin et al., 2018).

Rajah 7: Perbezaan antara iNaQ dengan Islamisasi

4. KESIMPULAN

Kesimpulannya, konsep integrasi ilmu Naqli dan Aqli ini adalah solusi penyelesaian terhadap kesilapan fahaman Sekularisme. Ia berkongsi matlamat dan tujuan yang sama dengan Islamisasi walaupun berbeza daripada aspek proses dan tujuan. Dapatan kajian ini memberi implikasi kepada usaha untuk membina peradaban Islam melalui sistem pendidikan negara.

RUJUKAN

Jurnal

- Tang, C.F & Sezali. 2015. Penentu Makroekonomi Kadar Jenayah di Malaysia. *Jurnal Ekonomi Malaysia* 49(2): 53 – 60
- Fauzi N.M. 2016. Descartes dan Kerasionalan Kewujudan di dalam “A Discourse On The Method”. *Jurnal Peradaban*, Jil. 9, 73-82

Buku

- A.I. Sholihin. 2013. *Buku Pintar Ekonomi Syariah*. Indonesia: Gramedia Pustaka Utama.
- A.Y. Al-Hasan. 2006. *Transfer of Islamic Science to the West*. Manchester: FSTC Limited.
- Al-Attas, Mohd Naquib. 2000. *Mudakhalat falsafiyah fi al-Islam wa al-a'lmaniyyah*. Kuala Lumpur: International Institute of Islamic Thought and Civilization. Penterjemah: Muhammad at-Tohir al-Misawi
- Al-Ghazali, Abu Hamid. 2014. *Ihya' 'Ulum al-Din*. Beirut: Dar al-Ma'rifah.
- Al-Qaradhawi, Yusuf. 1992. *Al-Islam wal Ilmaniyyah; wajhan liwajhin*. Beirut: Muassasah Risalah.
- An-Nadawi, Abul Hasan. 1965. *Maza khasiral al-'aalam bi inhitotil muslimin*. Beirut: Darul Kutub al-'Arabi.
- Baynes, T.S., ed. 1878. "Roger Bacon", *Encyclopædia Britannica*, 3 (9th ed.), New York: Charles Scribner's Sons.
- Center for Islamisation (CENTRIS). 2013. *IUM Policies & Guidelines on Islamisation*, Kuala Lumpur.
- Dewan Bahasa dan Pustaka. 2005. *Kamus Dewan edisi ke-4*, Kuala Lumpur.
- Gustave Le Bon. 2013. *La Civilisation des Arabes*, Kaherah: Muassasah Hindawi littalim wa at-thaqafah. Diterjemah oleh: Adil Za'iter dengan tajuk: Hadharatul Arab.
- J.W. Draper. 1875. *History of the conflict between religion and science*. New York: D. Appleton and company.
- Naomi & Erik. 2014. *The Collapse of Western Civilization: A View from the Future*, New York: Columbia University Press.
- Stanley Lane Poole (2012) *The Story of The Moors in Spain*, Kaherah, Kalimat Arabiyyah littarjamah wan Nasyr. Diterjemah oleh: Ali al-Jarim Bek dengan tajuk: Qissatul arab fi Isbania.
- Thompson, A. R. 2002. *Qualitative Research Methods in Mental Health and Psychotherapy: A Guide for Students and Practitioners*. United Kingdom: Wiley
- Ulwan, Abdullah Naseh (t.t), *Ma'alim al-Hadhoroh fil Islam wa atharuha fi an-Nahdhah al-Urubbiyyah*, Kaherah: Darus Salam.
- Universiti Sains Islam Malaysia. 2017. *Merintis Kampus Barakah*, Bandar Baru Nilai: Pusat Perancangan Korporat dan Pengurusan Kualiti (PPKPK).

Tesis

- N. A. Fasehah. 2015. *Pengaruh tahap kepercayaan epistemologi Islam dan tahap konsep sendiri terhadap tahap amalan pengajaran guru pendidikan Islam*. Tesis Ph.D. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Zetty N. R. 2016. *Amalan Pengintegrasian Ilmu Sains Dan Al-Quran Dalam Pengajaran Pendidikan Islam Di Maahad Tahfiz Sains Negeri Selangor*. Tesis Ph.D. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.

Prosiding

- Mahyuddin et al., 2018. *Konsep Integrasi Ilmu Naqli dan Aqli dalam Pembinaan Peradaban Islam*. Kertas kerja prosiding yang dibentangkan di Seminar Serantau Peradaban Islam, UKM.